

BENCÉS DIÁKOK A NAGYSZOMBATI EGYETEMEN

Faa-Lendvai Erzsébet

A Pannonhalmi Rendtörténet negyedik¹ és ötödik² kötete szerint a bencések mind a 17., mind a 18. században rendszeresen küldtek diákokat a nagyszombati egyetemre. A rendtörténetírók több olyan szerzetest is megneveznek, akik Nagyszombatban tanulták a filozófiát és/vagy a teológiát, azonban a hallgatók létszámáról, illetve egyetemi tanulmányaikról nem közölnek pontosabb adatokat. Így nem tudjuk biztosan, hogy kik, mikor és mit tanultak az egyetemen, milyen eredményeket értek el, és így azt sem, hogy a bencések a 17–18. században milyen jellegű képzettséggel és tudással rendelkeztek.

A nagyszombati egyetemen tanuló bencés diákok és tanulmányaik megismeréséhez két forrásanyag áll rendelkezésünkre. Az egyik a már említett rendtörténet, *A Pannonhalmi Szent Benedek-rend története*,³ a másik pedig a nagyszombati egyetem fennmaradt anyakönyveinek átiratai, melyek az ELTE Egyetemi Levéltár adattári sorozatában jelentek meg, „*Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből*” címmel.

A 17. század filozófiai és teológiai karának diákjait Zsoldos Attila a fennmaradt jezsuita anyakönyv, a *Matricula Gymnasii tum Academiae Tyrnaviensis ab anno 1616° ad 1693um*, valamint a teológiai kar szintén fennmaradt anyakönyve kiegészítésével tette közzé.⁴ Sajnos a bölcsészkar 18. századi forrásainak nagy része – köztük az anyakönyv is – 1956-ban elpusztult, így a századból csak az egyetem fokozatot szerzett diákjait ismerjük, Bognár Krisztina, Kiss József Mihály és Varga Júlia munkájának köszönhetően.⁵ A hittudományi kar 1635 és 1773 közötti forrásai viszont szerencsés módon hiánytalanul fennmaradtak, az anyakönyvek feldolgozását Kádár Zsófia, Kiss Beáta és Póka Ágnes végezte el.⁶

¹ *A Pannonhalmi Főapátság története IV. A Pannonhalmi Főapátság története. Negyedik korszak. Nagy háborúk kora, a magyar Szent-Benedek-Rend fölloszlása és föléledése. 1535–1708.* Nagy részét írta Molnár Szulpic dr. győri bencés főgimnáziumi tanár. Budapest, 1906 [továbbiakban PRT IV]. 527.

² *A Pannonhalmi Főapátság története V. A Pannonhalmi Főapátság története. Ötödik korszak. A magyar Szent-Benedek-Rend megerősödése és bukása az állami mindenhatósággal szemben. 1709–1802.* Nagy részét írta Németh Ambrus dr. győri bencés főgimnáziumi tanár. Budapest, 1907 [továbbiakban PRT V]. 697.

³ *A Pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története. A magyar kereszténység, királyság és bencés-rend fennállásának kilencszázados emlékére, I–XII/B.* Szerk. Erdélyi László, Sörös Pongrácz. Budapest, 1902–1912.

⁴ ZSOLDOS Attila: *Matricula Universitatis Tyrnaviensis 1635–1701.* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem Történetéből, 11.) Budapest, 1990.

⁵ BOGNÁR Krisztina–KISS József Mihály–VARGA Júlia: *A Nagyszombati Egyetem fokozatot szerzett hallgatói 1635–1777.* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem Történetéből, 25.) Budapest, 2002.

⁶ KÁDÁR Zsófia–KISS Beáta–PÓKA Ágnes: *A Nagyszombati Egyetem Hittudományi Karának hallgatósága 1635–1773.* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem Történetéből, 26.) Budapest, 2011.

Jelen tanulmányomban az említett források *összevetésével* arra a kérdésre keresem a választ, hogy a bencések a rend újraindulása (1638) és a nagyszombati egyetem Budára költöztetése (1777) között milyen arányban és gyakorisággal látogatták a filozófiai és a teológiai kar képzéseit, és tanulmányaik során milyen fokozatokat értek el.

A szerzetesek névsorát és életrajzi adatait a pannonhalmi rendtörténet köteteiből gyűjtettem össze, és a szerzetesek neveit egyenként összehasonlítottam a nagyszombati egyetem hallgatóinak névjegyzékeiben felsoroltakkal. A szerzetesek neveinél megtartottam a pannonhalmi rendtörténetben használt névalakokat.

Oktatás a nagyszombati egyetem

A grazi jezsuita egyetem mintájára kialakított nagyszombati egyetem vezetését az alapító, Pázmány Péter esztergomi érsek a jezsuitákra bízta, és az egyetemen a Ratio Studiorum, a rend oktatási szabályzata szellemében folyt a tanítás. Az érseket a kétfakultásos egyetem alapításakor a katolikus hit terjesztése és a „magyar nemzet méltóságának emelése” vezérelte. Az egyetem azonban nem kapta meg a pápai jóváhagyást, és így november 13-án, II. Ferdinánd császári és királyi megerősítésével kezdődött meg a tanítás, előbb a filozófiai, majd a teológiai karon is. 1667. január 16-án megnyílt a jogi kar, és az egyetem 1769-ben kiegészült az orvosi karral is.⁷

Az alapképzést a hallgatók a filozófiai, azaz bölcséleti fakultáson végezték el. 1753-ig a diákok az első évben logikát, a második évben fizikát és matematikát, a harmadik évben pedig etikát és metafizikát tanultak. Az öt tárgyat öt professzor oktatta, és a kar vezetése a dékán kezében volt. A tehetségesebb hallgatók megszerezhették a baccalaureusi és a magisteri címet is.⁸ A papi pályára készülők a bölcsészkar három évfolyama után a teológiai kar négyéves képzésén folytathatták tanulmányaikat, vagy morális teológiát hallgathattak egy-két évig. A teológiai karon hét professzor tanította a dogmatikát, a gyakorlati lelkipásztorkodás tanát, az apologetikát, a szentírásstudományt és a héber nyelvet.⁹ A karon a baccalaureusi, a licentiatusi és a doctori fokozatokat lehetett elnyerni. A jezsuiták egyetemeiken a 18. század közepéig csak az arisztotelészi filozófiát és fizikát oktatták, az új eszméket, főként Descartes és Leibnitz tanait 1706-tól szigorúan tiltották. Az első jelentős változás 1753-ban következett be, amikor Mária Terézia utasítására a bölcsészkart a tananyag meghagyásával két évfolyamossá szűkítették, és a korábbi spekulatív arisztotelészi fizika helyett a kísérleti fizika oktatását követelték meg. 1755-től a professzorok nyomtatásban kiadták a bölcsészkar teljes tananyagát, és a tankönyvekben már többször is hivatkoznak a modern természettudományos eredményekre, megállapításokra.¹⁰

⁷ SZÖGI László: *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története, 1635–2002*. Budapest, 2003. 15–22.

⁸ SZENTPÉTERY Imre: *A bölcsészettudományi kar története, 1635–1935*. (A Királyi Magyar Pázmány Péter–Tudományegyetem története, 4.) Budapest, 1935. 341–342.

⁹ MÉSZÁROS István: *A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon*. Budapest, 2000. 113–114.

¹⁰ *Uo.*, 154–155.

Nagyszombatban több szeminárium (papnevelde) is működött, melyek szorosan kötődtek az egyetemhez is. A Szent István Kollégiumot (*Collegium Sancti Regis Stephanis*) Oláh Miklós alapította még 1567-ben, a Szent Adalbert Szemináriumot (*Seminarium Sancti Adalberti*) pedig Pázmány Péter 1619-ben. A Seminarium Generalét (*Collegium Seminarium generale cleri Hungariae*) – melyet a növendékek reverendájának vörös színéről Collegium Rubrorumnak is hívtak – 1648-ban Lippay György hozta létre, és 1678-ban pedig Szelepcsényi György nevéhez fűződik a Mária Szeminárium (*Seminarium Marianum*) megszervezése.¹¹

Az egyetem bencés diákjai

Pálffy Mátyás főapát (1639–1646) 1638. április 28-án adminisztrátorként vette át a pannonhalmi monostor ügyeit, majd 1639. január 5-én megkapta a királyi felhatalmazást is, hogy Szent Márton hegyén szervezze újra az 1586-tól szünetelő bencés rendet. A korábban Bécsben tanult főapát¹² tíz rendtaggal kezdte meg a szerzetesi életet.¹³ Kormányzása idején az egyetemi anyakönyvben hét olyan szerzetest is sikerült azonosítani, akik bizonyosan Nagyszombatban tanultak. A matrikula szerint az első bencés diák Szentsimoni Gergely volt. Bár Pálffy Mátyás 1638-ban még csak adminisztrátorként tevékenykedett, de Gergelyt feltehetőleg 1638-ban már ő küldte a nagyszombati egyetemre, ahol logikát tanult. Az 1639/40-es tanévről az egyetemi anyakönyvben egyáltalán nincs feljegyzés ott tanuló diákokról, de Szentsimoni Gergely bizonyosan folytatta tanulmányait, mert az 1640/41-es tanévben már metafizikát tanult, és 1640-ben baccalaureusi fokozatot is szerzett.

Az 1640/41-es tanévben rajta kívül még egy Szent Márton-hegyi teológushallgatója volt Nagyszombatnak, és az 1641/42-es tanévben már négy bencés hallgatót ismerünk. A két elsőéves logikát tanult, és ketten a teológiai kar hallgatói voltak. 1642/43-ban a bölcséleten tanuló két diák már fizikát hallgatott, és közülük az egyik az 1643/44-es tanévben pedig már metafizikát. Ugyanebben az évben még három hallgató kezdte meg a filozófiai tanulmányait, így ebben az évben négy nagyszombati bencés diák tanult a karon. I. Rákóczi György felkelése miatt azonban az 1644/45-ös, és az 1645/46-os tanévben a bölcsészkaron „akadozott” a tanítás,¹⁴ és az egyetem teológiai karán pedig 1644 és 1646 között teljesen szünetelt.¹⁵ Így érthető, hogy a diákok közül ketten a következő évben is logikára iratkoztak be, és az is, hogy az 1645/46-os tanévben egyáltalán nincs bejegyzés magyarországi bencés diákról.

¹¹ ZSOLDOS 1990, XXII.

¹² KISSNÉ BOGNÁR Krisztina: *Magyarországi diákok a bécsi tanintézetekben 1526–1789.* (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 13.) Budapest, 2004. 745.

¹³ CSÓKA J. Lajos: *Szent Benedek fiaiának világtörténete különös tekintettel Magyarországra.* Budapest, 1970. 769–770.

¹⁴ SZENTPÉTERY 1935, 17.

¹⁵ KÁDÁR–KISS–PÓKA 2011, 12.

Pálfy Mátyás ideje alatt összesen hat bencés hallgatója volt a filozófiai karnak, és két hallgatója a teológiának. Az anyakönyvi bejegyzések a hét Nagyszombatban tanuló bencés diák összesen tizenöt beiratkozásáról tanúskodnak.

Tanév	Hallgatók	Tárgy
1638/39	Szentsimoni Gergely	logika
1640/41	Szentsimoni Gergely	metafizika
	Seiffrid Imre	teológia 1
1641/42	Vörös Emilián	logika
	Meleg Bonifác	logika
	Szentsimoni Gergely	teológia 1
	Seiffrid Imre	teológia 1
1642/43	Vörös Emilián	fizika
	Meleg Bonifác	fizika
1643/44	Győri István	logika
	Mátyássy Orbán	logika
	Olasz István	logika
	Vörös Emilián	metafizika
1644/45	Mátyássy Orbán	logika
1646/47	Győri (István) László	logika

A következő főapát, Magger Placid (1647–1667) sziléziai származású bencés lett. Magger Placid idejéből tizenegy diák összesen huszonhét beiratkozásáról találunk anyakönyvi bejegyzést. Az adattár szerint bölcseletet 1647/48-ban és 1648/49-ben egy, 1652/53-ban egy, 1653/54-ben kettő, 1655/56-ban négy, 1656/57-ben kettő, 1657/58-ban és 1658/59-ben egy-egy diák tanulta. Az egyetem hittudományi karán 1647 és 1651 között csak morális teológiát oktattak, de az 1651/52-es tanévtől újraindult a teológia-fakultás is.¹⁶ Morális teológiát 1649/50-ben egy diák hallgatott, teológiai tanulmányait 1651/52-ben egy növendék kezdte meg, és 1652/53-ban már három diákot találunk a karon. 1655/56-ban és 1656/57-ben egy, 1657/58-ban kettő, 1658/59-ben egy, és 1659/60-ban kettő volt a karon tanulók száma. Az anyakönyvet az 1654/55-ös tanévben nem vezették rendesen, de a szokásos tanrend ismeretében kijelenthetjük, hogy Gencsy Egyed, a következő főapát, Tapolcsányi Miklós és Sárvári Odó bizonyosan tanulták a bölcseletet és Krakoványi János pedig a teológiát.

¹⁶ *Uo.*, 12.

Azonban a pannonhalmi rendtörténet szerint a főapát csupán négy hallgatót küldött Nagyszombatba, Sárváry Odót, Miskóczy Bernátot, Nováky Istvánt és Torkos Imrét.¹⁷ A négy felsorolt bencés közül Torkos Imrét nem találtam a nagyszombati anyakönyvben, ellenben a Seminarium Generalis névsorában¹⁸ van egy Emericus Buzgo, aki 1658-ban iratkozott be a jezsuiták kollégiumába, *Alumnus Archiabbati S. Martini* megjegyzéssel, és egy Guzga Emericus, aki 1659-ben. Mindkét névhez OSB (Ordo Sancti Benedicti) megjegyzés is tartozik. Emericus Buzgo a nagyszombati anyakönyvben is szerepel, de csak az 1658/59-es tanévben, és a következő években Buzgo/Guzga (vagy hasonló) Emericus nem. A szerzetesi névhasználat miatt azonban úgy gondolom, a Buzgo/Guzga nevek mögött Torkos Imrét kell keresnünk.

1660 és 1667 között már nincs több adatunk, hogy a főapát újabb rendtagokat küldött volna a nagyszombati egyetemre, bár még nyolc évig igazgatta az apátságot.

Tanév	Hallgatók	Tárgy
1647/48	Győri (István) László	fizika
1648/49	Győri (István) László	metafizika
1649/50	Győri (István) László	morális teológia
1651/52	Mátyássy Orbán	teológia 1
1652/53	Nováky István	metafizika
	Győri (István) László	teológia 1
	Mátyássy Orbán	teológia 2
	Krakoványi János	teológia 1
1653/54	Tapolcsányi Miklós	logika
	Sárvári Odó	logika
1655/56	Móricz Mihály	logika
	Sárvári Odó	metafizika
	Kiss Henrik	logika
	Krakoványi János	teológia 3
	Gencsy Egyed	fizika
1656/57	Gencsy Egyed	metafizika
	Miskóczy Bernát	logika
	Sárvári Odó	teológia 1
1657/58	Miskóczy Bernát	fizika

¹⁷ PRT IV, 526–527.

¹⁸ Elérhető az ELTE Levéltárának számítógépes adatbázisában.

	Sárvári Odó	teológia 2
	Gencsy Egyed	teológia 1
1658/59	Miskóczy Bernát	metafizika
	Sárvári Odó	teológia 3
	Torkos Imre	logika
1659/60	Miskóczy Bernát	teológia 1
	Sárvári Odó	teológia 4
	Torkos Imre	fizika

Magger Placid főapátot Gencsy Egyed (1667–1684) követte az apátság élén. Az új főapát kinevezését követően öt éven keresztül nem küldött egyetemre diákokot, csak az 1671/72-es tanévben találunk bejegyzést újból bencés hallgatóról az egyetemi anyakönyvekben. Ezután azonban az 1681/82-es tanévig minden évben vannak pannonthalmiak az egyetem bölcseleti és/vagy teológiai karán. A tizenhét növendék, összesen ötven alkalommal iratkozott be a két fakultás valamelyik képzésére. 1671/72-ben négy, 1672/73-ban hét, 1673/74-ben nyolc, 1674/75-ben öt, 1675/76-ban hat, 1676/77-ben három, 1677/78-ban kettő, 1678/79-ben és 1679/80-ban három, 1680/81-ben és 1681/82-ben pedig öt hallgató tanult az egyetemen.

Tanév	Hallgatók	Tárgy
1671/72	Pozsgay Elek	teológia 1
	Lendvay Placid	teológia 1
	Göncz Celesztin	logika
	Galambos László	teológia 1
1672/73	Pozsgay Elek	teológia 2
	Lendvay Placid	teológia 2
	Göncz Celesztin	fizika
	Galambos László	teológia 2
	Keller Gergely	logika
	Serédy Márton	logika
	Jagasics Ferenc	logika
1673/74	Galambos László	teológia 3
	Laszek Ildefonz	teológia 1
	Pozsgay Elek	teológia 3

	Schenkl Rupertus	teológia 1
	Keller Gergely	fizika
	Lendvay Placid	teológia 3
	Serédy Márton	fizika
	Göncz Celesztin	metafizika
1674/75	Schenkl Rupertus	teológia 2
	Keller Gergely	metafizika
	Lendvay Placid	teológia 4
	Serédy Márton	metafizika
	Vallovcics Odó	teológia 1
1675/76	Partell János	fizika
	Keller Gergely	teológia 1
	Serédy Márton	teológia 1
	Vallovcics Odó	teológia 2
	Jungwolffer Benedek	logika
	Göncz Celesztin	teológia 1
1676/77	Szentkörösztly Mór	fizika
	Göncz Celesztin	teológia 2
	Partell János	teológia 1
1677/78	Helczel József	teológia 1
	Jungwolffer Benedek	teológia 1
1678/79	Szentkörösztly Mór	teológia 1
	Helczel József	teológia 1
	Partell János	teológia 1
1679/80	Partell János	teológia 2
	Szentkörösztly Mór	teológia 2
	Kis Zsigmond	metafizika
1680/81	Szentkörösztly Mór	teológia 3
	Jungwolffer Benedek	teológia 1
	Karner Egyed	logika
	Mentil György	logika
	Kis Zsigmond	teológia 1
1681/82	Partell János	teológia 3

	Jungwolffer Benedek	teológia 2
	Kis Zsigmond	teológia 2
	Karner Egyed	fizika
	Mentil György	fizika

Az 1682/83-as tanévtől egészen az 1722/23-as tanévig az adattárakban egy fokozatot szerzett rendtag kivételével nincs adat Nagyszombatban tanuló bencés diákról. Oka az lehet, hogy 1683 júliusában a tanárok és a diákok nagy része Thököly Imre hadai miatt elmenekült a városból, Gencsy Egyed főapát pedig a török sereg elől rendtársait az osztrák monostorokba menekítette. A visszatérés után a szerzetesek valószínűleg a monostor újjáépítésével voltak elfoglalva, mert ezután évekig nincs nyoma nagyszombati egyetemen tanuló bencés diáknak, annak ellenére, hogy a bölcsészkaron már a következő, az 1684/85-ös tanévben¹⁹ megindult az oktatás.

Valószínűleg a rendi iskola is csak Lendvay Placid főapátsága alatt (1693–1699) nyílt meg, mert 1694 őszén Lancsics Bonifác írja naplójában, hogy Resch János tanár vezetésével nyolc növendék kezdte meg bölcséleti tanulmányait Pannonhalmán, és még ugyanabban az évben több diákot, például 1698-ban már hét hallgatót is küldtek a nagyszombati egyetemre teológiát tanulni.²⁰ Nagyszombati bencés diákról viszont csak egyetlen avatási jegyzőkönyvi bejegyzés tanúskodik, mely szerint Wollfart Mihály 1697-ben a filozófia babérkoszorúsa lett.²¹ Ott tanuló diákokra utal a naplóírónak az a bejegyzése is, hogy 1700. január elején Karner Egyed főapát meglátogatta az egyetemen tanuló növendékeket.²²

Sajghó Benedek (1722–1768), a következő főapát a pannonhalmi rendtörténet írói szerint szintén Nagyszombatban végezte középiskolai és egyetemi tanulmányait,²³ azonban ezt az anyakönyvek átiratai nem bizonyítják. A főapát a hittudományi kar anyakönyvei szerint az 1723/24-es tanévtől haláláig összesen tizenöt rendtagot küldött az egyetem teológiai fakultására, és a matrikulák szerint összesen 39 alkalommal iratkozott be bencés szerzetes a kar képzéseire. Sajghó idejében az 1736/37-es és az 1740/41-es tanév között öt évig, az 1745/46-os és az 1755/56-os tanév között tizenegy évig, valamint az 1759/60-as és az 1765/66-os tanév között hét évig nem ismerünk bencés diákot.

¹⁹ SZENTPÉTERY 1935, 23.

²⁰ PRT IV, 528.

²¹ BOGNÁR–KISS–VARGA 2002, 1690.

²² PRT IV, 531.

²³ PRT V, 20.

Tanév	Hallgatók	Tárgy
1723/24	Lécs Ágoston	teológia 1
	Maracskó Anzelm	teológia 1
1724/25	Lécs Ágoston	teológia 2
	Maracskó Anzelm	teológia 2
1725/26	Lécs Ágoston	teológia 3
	Maracskó Anzelm	teológia 3
1726/27	Aágh Amand	teológia 2
1727/28	Aágh Amand	teológia 3
1728/29	Paulinovics Hilárion	teológia 1
1729/30	Hiblár Zsigmond	teológia 1
	Paulinovics Hilárion	teológia 2
1730/31	Hiblár Zsigmond	teológia 2
	Paulinovics Hilárion	teológia 2
1731/32	Hiblár Zsigmond	teológia 3
	Kuti Dénes	teológia 2
1732/33	Hiblár Zsigmond	teológia 4
	Kuti Dénes	teológia 3
1733/34	Kuti Dénes	teológia 4
	Golgovics Paulin	teológia 2
1734/35	Golgovics Paulin	teológia 3
	Pajgoth Tibor	teológia 2
1735/36	Golgovics Paulin	teológia 4
	Pajgoth Tibor	teológia 3
1741/42	Jankovics Márton	teológia 4
	Somogyi Dániel	teológia 1
1742/43	Somogyi Dániel	teológia 2
	Vajda Sámuel	teológia 4
1743/44	Somogyi Dániel	teológia 3
	Gráczer Zeorárd	teológia 2
1744/45	Somogyi Dániel	teológia 4
	Gráczer Zeorárd	teológia 3
1756/57	Nemes Gáspár	teológia 1

	Németh Kelemen	teológia 1
1757/58	Nemes Gáspár	teológia 2
	Németh Kelemen	teológia 2
1758/59	Nemes Gáspár	teológia 3
	Németh Kelemen	teológia 3
1766/67	Kovács (Pál) Rupert	teológia 1
1767/68	Kovács (Pál) Rupert	teológia 2

Somogyi Dániel főapát (1768–1801) a jezsuita rend feloszlatása előtt már csak egy növendéket küldött a nagyszombati egyetemre, Kovács (Pál) Rupertet, aki viszont már Sajghó Benedek idejében megkezdte tanulmányait, és a teológia harmadik és negyedik évfolyamát végezte, illetve folytatta 1768 és 1770 között. Ezután már nincs több adatunk nagyszombati diákról, annak ellenére, hogy 1754-ben és 1775-ben Mária Terézia elrendelte, hogy a főapátnak folyamatosan két rendtagot kell egyetemre küldeni.

Fokozatot szerzett hallgatók

A nagyszombati egyetemen, a jezsuiták többi egyeteméhez hasonlóan, a bölcséleti és a teológiai fakultáson is lehetett fokozatot szerezni. A bölcsészkaron a második év végén a filozófia alapjait elvégeztek baccalaureusi és a harmadik év végén pedig magisteri címet szerezhettek. A bencés hallgatók ezután a teológián folytathatták tanulmányaikat, ahol négyéves volt a képzés, és három fokozatot lehetett elérni. A baccalaureus fokozatot a harmadik év végén, míg a doktori fokozatot a negyedik év végét követően és még legalább két évig tartó egyházi tevékenység után lehetett szerezni. A fokozatok megszerzéséhez minden tekintetben szigorú feltételeknek kellett megfelelni. A licenciátus – bár a jezsuiták külön fokozatként értelmezték – a 17–18. századra már csak formasággá vált, és csupán azt jelentette, hogy a jelölt elnyerheti a doktori fokozatot. A licenciát a jelölt közvetlenül a doktori avatás előtt kapta meg a kancellártól.²⁴

A bencések azonban a nagyszombati egyetemet elsősorban nem fokozatszerzési céllal keresték fel, hanem a rendi főiskola bölcséleti és teológiai képzését kívánták jobbá tenni a felkészültebb tanárokkal – írja a pannonhalmi rendtörténet.²⁵ Ennek ellenére mégis szép számmal találunk közöttük olyanokat, akik elérték valamilyen fokozatot, néhányan többet is.

²⁴ SZENTPÉTERY 1935, 50–59.

²⁵ PRT V, 397.

A bencések első, Nagyszombatban fokozatot szerzett növendéke szintén Szent-simoni Gergely volt, aki 1640-ben a filozófia babérkoszorúsa lett. Az egyetemen a 17. században összesen tíz rendtag szerzett fokozatot, a bölcsészeti karon kilencen baccalaureusok és hárman magisterek lettek. A hittudományi karon Sárvári Odó nyerte el a baccalaureus címet. A 18. században összesen tizenketten szereztek fokozatot, négy filozófiai baccalaureus és öt magister, tizenkét teológiai baccalaureus, és négyen közülük a teológiai doktori címet is elnyerték.

Név	Év/Fokozat	Év/Fokozat	Év/Fokozat
Szentsimoni Gergely	1640/Ph Bacc		
Meleghy Bonifác	1643/Ph Bacc		
Vörös Emilián	1643/Ph Bacc		
Győry István	1649/Ph Mag		
Tapolcsányi Miklós	1655/Ph Bacc		
Nováky István	1652/Ph Bacc	1653/Ph Mag	
Miskóczy Bernát	1658/Ph Bacc		
Sárvári Odó	1655/Ph Bacc	1656/Ph Mag	1660/Th Bacc
Göncz Celesztin	1673/Ph Bacc		
Wolffart Mihály	1697/ Ph Bacc		
Lécs Ágoston	1724/Ph Mag		
Maracskó Anzelm	1724/Ph Mag	1725/Th Bacc	
Aágh Amand	1726/Ph Mag	1727/Th Bacc	
Hiblar Zsigmond	1727/Ph Bacc	1732/Th Bacc	1736/Th Dr
Paulinovic Hilarion	1728/Ph Bacc	1728/Th Bacc	
Kuti Dénes	1733/Th Bacc	1737/Th Dr	
Golgovics Paulin	1733/Ph Bacc	1733/Ph Mag	1735/Th Bacc
Pajgoth Tibor	1734/Ph Mag	1735/Th Bacc	
Vajda Sámuel	1742/Th Bacc	1744/Th Dr	
Somogyi Dániel	1744/Th Bacc	1744/Th Dr	
Gráczer Zeoard	1744/Th Bacc		
Nemes Gáspár	1758/Th Bacc		

Összegzés

A 17. században harmincöt diákról biztosan tudjuk, hogy Nagyszombatban tanultak, illetve még egy fokozatot szerzett diákot is ismerünk, aki 1697-ben a filozófia babérkoszorúsa lett. A nagyszombati matrikulák szerint az első bencés diák – Szentsimoni Gergely – már az 1638/39-es tanévben, a bencés rend újraszervezésével egyidőben megkezdte tanulmányait a nagyszombati egyetemen, és 1683-ig szinte minden évben volt bencés hallgatója az egyetemnek. A században bölcsélet huszonnégy, míg teológiát tizenhét diák tanult. Közülük tízen megszerezték a bölcsélet baccalaureusa címet, ketten a filozófia magisteri lettek, és egy diák pedig a teológia babérkoszorúsa. Rajtuk kívül még hat hallgatóról írja a pannonhalmi rendtörténet, hogy Nagyszombatba jártak, illetve még egy diákról, hogy bár megkezdte tanulmányait, de visszatért Modorba tanítani.

A pannonhalmi rendtörténet a 18. században összesen negyven szerzetesről jegyzi meg, hogy Nagyszombatban tanult, de a fennmaradt anyakönyvek ezt csupán tizenöt teológiát hallgató bencés esetében bizonyítják. Fokozatot a században tizenkét diák szerzett, közülük heten a filozófiai karon is, amiből viszont arra lehet következtetni, hogy bár nem maradt fenn a filozófiai kar anyakönyve, de a bencések a században is küldtek diákokat a nagyszombati egyetem bölcsészeti karára is. Bár a pannonhalmi rendtörténet a 18. század elejéről is nevez meg Nagyszombatban tanuló diákokat, de a fennmaradt anyakönyvekben nem találkoznak nevükkel, és csak az 1723/24-es tanévtől találunk ismét bencés diákot. Az utolsó, a teológiai kar anyakönyvéből ismert nagyszombati diák – Kovács (Pál) Rupert – Somogyi Dániel főapát idejében látogatta a teológiai kart, az 1768/69-es és az 1769/70-es tanévben. Ezután 1777-ig – az egyetem Budára költöztetéséig – már nem bukkan fel több bencés a hallgatók között.

A pannonhalmi rendtörténet és az egyetem fennmaradt anyakönyveinek összevetése alapján megállapíthatjuk azt is, hogy a 17. században hozzávetőlegesen negyvenhárom, és a 18. században pedig negyven diák tanult a nagyszombati egyetem bölcséleti és teológiai képzésein. Ez pedig azt mutatja, hogy ha nem is sokkal, de a 18. században kevesebben tanultak a nagyszombati egyetemen, mint a 17. században. Annak ellenére, hogy a 18. században közel kettőszáz volt a rendtagok száma, míg a 17. században a laikusokkal és az idegen kolostorokból átvett rendtagokkal együtt sem volt száz. Tehát a rendtagok száma 18. században a duplájára nőtt, de a nagyszombati egyetemen tanuló diákok száma csökkent. Ennek okaként viszont el kell fogadnunk a pannonhalmi rendtörténet azon megállapítását, hogy Pannonhalmán a 17. század végétől már főiskolai szintű rendi iskola működött, és ezután a bencések már csak a legjobbakat küldték egyetemre.